

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1927
12 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Nova

Samouprava

Glasiló gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravníštvo:
Kočevje št. 18.

Telefon šte. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: Ob obletnici smrti velikega državnika Nikole Pašiča. — VIII. zasedanje Društva Narodov. — Iz NRS. — Tedenske vesti. — Kočevske novice. — Dopisi. — Inserati.

Ob obletnici smrti velikega državnika Nikole Pašiča

Beograd, 10. decembra 1926. Danes ob tričetrt na devet je tu nenadoma preminul Nikola Pašič. Prestolnica konsternirana. Vse v črnih zastavah. Splošno narodno žalovanje. Leži v svoji hiši v Pozorišni ulici. Narod ne more da verjame, da je velika in sigurna roka Nikole Pašiča omahnila za vselej.

Beograd, 10. decembra 1927. Glavni Odbor Narodne Radikalne Stranke je ob obletnici smrti velikega državnika in stvo-ritelja naše države Nikole Pašiča sporazumno z njegovo porodico priredil svečan parastos, ki so se ga udeležili v Beogradu in okoli-lici navzoči člani Glavnega Odbora korpo-rativno, zastopniki dvora, vlade in prijatelj-skih poslaništev. Parastos je obdržal v Sa-borni Cerkvi episkop Venjanin ob veliki asistenci svečeništva ter po cerkveni sve-čanosti očrtal v markantnih potezah zgodo-

vinsko delovanje velikega pokojnika. Sve-čanost se je zaključila ob grobu velikega državnika na Novem groblju. Vse beograjsko časopisje se spominja žalostne smrtne ob-letnice.

Tako naše poročilo.

V našem javnem življenju se po smrti Nikole Pašiča opaža, da ni več njegove trdne in zanesljive roke, ki je vedno vedela, kaj hoče, in je vsled tega že ime Nikole Pašiča pomenjalo program, smer in splošno zaupanje. Tega danes faktično ni. To si lahko mirne duše priznamo. Naše politične stranke nimajo skupnega državnega programa, ki bi ga vse respektirale kot naj-višji cilj svojega delovanja. Odtod toliko diletantstva v vodstvu državnih poslov po Pašiču. Ta program je imel le in edino Ni-kola Pašič s svojo Narodno Radikalno Stranko, ki je edina slonela na močni vse-

državni ideji, ter je vsled tega šla trdno za svojim ciljem: postati absolutna ve-čina v državi. Gotove osebne slabosti zad-njih let nad osemdesetletnega starčka in končno njegova smrt so potisnile za-časno ta cilj v neizvesnost.

Kot vsi veliki možje, tako je bil tudi Nikola Pašič v svoji mladosti velik revo-lucionar. Z Bakuninom, Svetozarjem Mar-kovičem in Svetozarjem Miletičem so delo-vali za program ustanovitve velike vse-slovanske države v federativni obliki, ki bi segala od Jadranskega morja pa do Kamčatke in Rumenega morja, od Carigrada in Perzijskega zaliva pa do Bal-tika... To je in mora ostati cilj vseh pravih voditeljev Slovanov še danes, ako naj Slo-vanstvo v svetu kaj velja...

Nikola Pašič je v predvojni Srbiji zre-volucijarnimi metodami navzdol, a le de-

loma z oportunističnimi navzgor dosegel zdemokratiziranje Srbije, na čiji prestol je glavno po njegovem prizadevanju prišel res demokratični in narodni kralj Peter Karadjordjevič. S tem je Pašič dosegel, da so zatirani avstrijski in turški južni Slovani, pa tudi Črnogorci, videli ideal narodne svobode in demokracije v mali predvojni Srbiji, ki je postala tako jugoslovanski Pijemont.

Nikola Pašič je s pomočjo srečne zunanje politike najprej ojačal Srbijo s turškimi srbskimi pokrajinami, s čimur se je Srbija po obsegu in prebivalstvu skoro podvojila (1912/13). Njegov načrt je šel za tem, da se najprej te pokrajine dobro prebavi in Srbijo finančno in vojaško vzorno ojača ter šele nato, v zvezi z Rusijo in Francijo, ob dani priliki osvobodi predvsem avstroogrsko Srbe, po možnosti pa tudi Hrvate in Slovence, ter jih združi v skupno državo. Avstroogrška monarhija, ki je v balkanski vojni slepo verovala v zmago turškega orožja, je nemilo presenečena spregledala, da je s svojimi pangermanskimi načrti zašla v klješče, iz katerih je upala dobiti izhodišče le, ako nemudoma udari, dokler se Srbija ne konsolidira od balkanskih vojn in bistveno ne ojača z od Turkov pridobljenimi novimi pokrajinami. Vsled tega je še danes dvomljivo, kdo je stal bolj v ozadju Principa in sarajevskega atentata: ali res le čisti nacijonalizem ali — tudi spretno maskirani provokatorji dunajske politike, ki so z večjo roko umeli naperiti revolverje mladih idealnih nacijonalistov na njim zaželeni cilj, da se ga je zamoglo porabiti za hitro vojno pretvezo... Potrpežljivo je vzel Pašič tudi ta za izmučeno Srbijo veliko prežgodaj vsiljeni križ na svoje rame; na Ceru, ob Kolubari in Beogradu je srbski vojak, ki je razbil odlično opremljeno in organizirano avstroogrsko armado ter treščil njene ostanke iz dežele, zadivil svet. V Nišu je nato proklamiral Nikola Pašič drugo stopnjo svoje politike na Balkanu: združitev avstrijskih Srbov s Srbijo in osvoboditev Hrvatov in Slovencev izpod avstroogrškega jarma. Po albanski Golgoti je sledila priprava na solunski fronti, nato junaško vstajenje Srbije in 1. decembra 1918 ob odločujočem sodelovanju Nikole Pašiča ustanovitev skupne državne zajednice Srbov, Hrvatov in Slovencev na demokratični podlagi in kot dedne monarhije iz narodne kraljeve hiše Karadjordjevičev.

Črni oblaki so kumovali rojstvu mlade kraljevine. Nova država še ni imela priznanih mej; Italijan, Romun, Avstrijanec, Madžar in Albanec so silili v narodno ozemlje nove države. Na Koroškem in proti Italiji so naši notranji politiki, ki o zunanji politiki niso imeli pojma, po lastni krivdi zaigrali živo narodno ozemlje in mejo; drugod je šlo srednje. In to vse proti izrecnim nasvetom Nikole Pašiča, ki iz umljive previdnosti ni hotel sam prevzeti odgovornosti za Wilsonovo črto in od Avstrije na Koroškem do Drave brez plebiscita ponujano mejno črto, ampak je slovenskim in hrvaškim voditeljem le priporočil, naj se sprejme. Ti so v svoji neopravičljivi naivnosti Pašičev nasvet odklonili in tako smo oboje — izgubili.

V notranji politiki so bili predvsem Hrvatje pod Radičem, ki niso priznavali 1. decembra. Prometne prilike so bile pod ničlo; v ozadju je povojna nemorala v zvezi z boljševisko sfingo stregla po življenju mladi državi.

Nikola Pašič se je z železno energijo in

doslednostjo spraval najprej nad boljševice; z zakonom o zaščiti države se je nova nacionalna državna tvorba naskoro obranila najhujših razdiralnih elementov ter napravila boljševizem neškodljiv, zatrla hajduštvo in spravila kačake in makedonstvujoče na mero sporadičnih izjemnih pojavov. V volitvah dne 8. februarja 1925 so se nato pod firmo „Narodnega bloka“ združili vsi nacionalni elementi na eni, a razdiralni in separatistični na drugi strani. V gigantskem legalnem boju s kroglico v roki so slednji v tej odločilni bitki podlegli in zmagal je Nacijonalni blok. S tem so volilci sankcionirali vse dosedanje nacionalno delovanje pod vodstvom Nikole Pašiča. Negativni elementi so v legalni borbi ob tajnem glasovanju vseh državljanov s tem definitivno podlegli.

Prvi, ki je hitel potegniti pravočasno iz tega dejstva konsekvence, je bil neoporečni vodja Hrvatov republikanec Stepan Radič. Priznal je i Vidovdansko ustavo i dinastijo i vso dosedanje zakonodajo. Zahteval je le glavo Pribičevića, ki je izvelkel Radiča iz svetovno znane luknje pri spalnici njegove hčerke, kjer se je skrival pred zakonom o zaščiti države. Dala jo je NRS, ne Pašič. S tem je bil zadnji res opasni zob izdrt. Leto kasneje je šel v Kanoso tudi vodja slovenskih separatistov, Dr. Anton Korošec. Vsak dan zavlačevanja v tej smeri je pomenil le težke izgube za Slovence.

S tem je dovršil Nikola Pašič svoje življenjsko delo. Osvobojenje, ujedinjenje in ureditev nove države na zunaj in znotraj je bila dovršena in pot za podrobno izpeljavo prosta.

Toda velikemu tvorcu te države, Nikoli Pašiču, se je zgodilo isto kar se je zgodilo i drugim državnikom pred njim, potem ko so dovršili težko delo: postal je nepotreben, odveč. Toda ne narodu, ki ga je občudoval in obožaval, ampak strankam in njih voditeljem. Pašičeva avtoriteta je bila premočna, in marsikdo, ki je mislil, da mora stati bolj na solncu, je ob orjaški Pašičevi postavi težko prenašal svojo podrejenost ali celo brezpomembnost. In spravili so se nad velikega moža pisani pritlikavčki, predvsem seveda oni, ki imajo edino življenjskemu delu Nikole Pašiča zahvaliti svojo eksistenco, to je, da sploh kaj so.

Nikola Pašič ni hotel svojega življenjskega dela zatemniti z revolucijo ali krvjo sodržavljanov. Uklonil se je in je šel. Napravil je prostor drugim, predvsem onim, ki so si doslej ob njegovem solncu ogrevali premrzle svoje politične ude ali ki jih je on še pravočasno potegnil iz vode na suho. Šel je brez besed.

Toda v srcu je to starčka državnika, potisnjenege od nehvaležnih epigonov v kot, težko grizlo. Navzlic letom ni vrgel puške v koruzo. Videč neokretnost državne barke, je zasnoval legalen načrt, kako naj se ukloni resno preteča državna kriza. Toda predno je ta načrt uresničil, je odpovedalo srce — zadela ga je kap pri večerji dne 9. decembra 1926 in 12 ur pozneje je za vedno nehalo biti srce največjega srbsko-jugoslovenskega državnika.

Nikola Pašič bo kot ustvaritelj lastne slovenske državnosti v bratski zajednici s Srbi in Hrvati živel v zgodovini in srcu Slovencev, dokler bo obstojala ta država, to je večno, ker narodi ne izumro. Dasi je imel v Sloveniji le sporadične strankarske pristaše, je bil vendar že za časa svo-

jega življenja najbolj popularna oseba med Slovenci. Veljal je kot višek modrosti in pretkanosti. Priprost mož ga je instinktivno smatral za svojega faktičnega voditelja preko svoje stranke in vseh drugih ovir. Narod pač instinktivno čuti svoje dobrotnike in one, ki mu hočejo dobro.

Velikemu Slovanu in največjemu Jugoslovanu: večnaja pamjat!

VIII. zasedanje Društva Narodov

v Ženevi se je vršilo pretekle dni. To je v resnici društvo, čigar člani zamoreje biti le neodvisne države. Njih sestanek nalikuje občenemu zboru poljubnega društva. Odbor tvorijo velesile razun Amerike, razun tega še nekaj držav srednjega reda, te le menjaje se medseboj. Mala Antanta ima na ta način enega odbornika, Belgija, Španija, Brazilija in Poljska istotako od časa do časa. Odbor vodi tekoče posle in je glava društva. Zanj vodi posle posebno tajništvo s Sir Drummondom (Angleža) na čelu. Ta ima za vsako državo prideltene člane tajništva kot referente, tako da se lahko posluje. Nemčija je bila sprejeta v Odbor ali Svet Društva Narodov kot velesila, torej kot stalni član.

Naloga Društva Narodov je, da se o vseh sporih in stvareh, ki zanimajo tudi druge narode, posvetujejo med seboj in da najdejo mirnim in prevdarnim potom tisto rešitev, ki najbolj odgovarja interesom prizadetih strank. Torej mesto doslej običajnega orožja naj odloča prevdarek in dogovor, ki mora po uporabi orožja in prelivanju krvi itak priti.

Društvo Narodov se doslej v sporih velesil med seboj ali med velesilo in slabejšo državo še ni izkazalo. Pokazalo se je, da ne samo Bog in Pravica, ampak da tudi Društvo Narodov rado maršira z močnejšim. Slabotnejšega je pač lažje potlačiti in potolažiti kot močnejšega.

V Društvu Narodov je včlanjenih doslej 45 neodvisnih držav. To se pravi, da vse razun dveh. Ti dve sta slučajno dve svetovni velesili — Zedinjene Države Severne Amerike in pa — Rusija, pardon Sovjetska Unija. Kratko rečeno: Ameriška in Sovjetska Unija. Prva s 120 milijoni prebivalstva, druga s 150 milijoni.

VIII. zasedanje Društva Narodov pomeni korak dalje. Prišla je — Sovjetska Unija. Litvinov in Lunačarski, dve politično in intelektualno visoki potenci. Izgleda, da sedaj, po potlačitvi in aretaciji Trockega in tovarišev, teh pravovernih neukrotljivih komunistov, krene Rusija pod Rykovom in Stalinom na po vsaki revoluciji prejalislej običajno pot: praktičnosti in vsakdanjih potreb. Teorija je teorija. Rusijo je stala milijarde in milijarde ter 50 milijonov ljudi. Cela generacija bo morala delati za izgube revolucije. Ne da se pa zatajiti tudi njenih dobrih strani: razdelitev zemlje, ki bo napravila iz ruskega mužika gospodarja demokratske in slovanske Matuske Rusije. Med Litvinovim kot ruskim zunanjim ministrom, Briandom in Chamberlainom se je vršil intimen razgovor ob zaprtih vratih. Jasno je za kaj je šlo: Sovjetska Unija vstopi naskoro kot velesila enakopraven član v Svet Društva Narodov. Torej kot Nemčija ali Anglija. In dobi posojila, denarja, ki ga rabi, da obnovi svoje gospodarstvo. Na buržujski podlagi seveda. Še poprej pa mora urediti stare račune z Anglijo in Francijo, priznati meję, stvorene

z mirovnimi pogodbami, in opustiti rovarjenje po — tujih zelnikih. Pred vsem angleških seveda. Tudi na znotraj mora nekoliko bolj še zaviti na desno, na buržujsko: priznati mora nedotakljivost lastnine. Drugače ne pride tuji denar v deželo.

Da vse to uresniči, rabi Sovjetska Unija slabo leto. Morda bo šlo tudi v pol leta. Neopasno in prebrisano, tako da masa spremembe takorekoč še opazila ne bo. Saj to znajo vsi pravi politiki.

Ko se to zgodi, bo storjen orjaški korak k miru.

Ako radi ničesar drugega, že radi tega ima VIII. zasedanje Društva Narodov zgodovinsko važnost.

Našo državo je zastopal na tem zasedanju univ. prof. Dr. Laza Marković, narodni poslanik in minister na r. Priznati moramo, da zelo spretno. V sijajnem govoru je pokazal na hibe v postopku za svetovnim mirom ter pota, kako naj se odpravijo. Njegove ideje so zabeležili vsi svetovni listi. S.

Iz NRS.

Parastos za † Nik. P. Pašićem, svojim nepozabnim šefom, je obdržal Glavni odbor NRS danes v Beogradu v Saborski Cerkvi na posebno svečan način sporazumno z gospo Georgino Pašićevo in ostalo porodico. Člani ožjega Glavnega odbora so prisostvovali žalostni obletnici korporativno.

Glavni odbor NRS je v svoji ožji sestavi imel zadnje tedne več posvetovanj. Čuti se, da se nahaja stranka v nevzdržnem položaju. Ko stvari dozore, se bo potrebno ukrenilo.

Klub narodnih poslancev NRS je izvolil, kot znano, svojim predsednikom ministerskega predsednika Veljo Vukičevića. O kakem nesoglasju v klubu ni več ne duha ne sluha. Nasprotno, dasi največji parlamentarni klub, ki šteje 112 mož, je klub narodnih poslancev NRS danes v začudenje cele javnosti najbolj discipliniran klub v parlamentu. Oni, ki so mislili, da ga bodo razbili, se danes sami vijejo v sumljivo nevarnih političnih krčih. Klub narodnih poslancev NRS je kot najvišja politična instanca stranke danes vzor ostali stranki in strankinim organizacijam v provinci. Te treba da gredo, ne glede na začasno zvezo z SLS, tudi v Sloveniji nemudoma na složno delo za razširitev Narodne Radikalne Stranke in poglobitev njenih načel. Ker zveze pridejo in se sklepajo, pa tudi lahko preidejo, stranka je treba pa da ostane, pa naj pride kar hoče. In vsakdo mora skrbeti najprvo za svojo hišo in šele v drugi vrsti za ono prijatelja sosedu.

Tedenske vesti.

Ministerski predsednik gospod Velja Vukičević pride jutri v Slovenijo na ribolov. Ob tej priliki se sestane tudi z nekaterimi

svojimi osebnimi prijatelji v Ljubljani, da se pomeni o položaju. Gospod ministerski predsednik se predvidoma v torek povrne v Beograd.

Osebnosti. Od Direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani je predstavljen k Direkciji pošte in telegrafa v Sarajevo gosp. Dr. Joško Lebar kot šef kontrolno-računskega oddelka. Gospoda Dr. Joška Lebarja, ki velja za enega najboljših poštnih uradnikov Slovenije, bo ljubljanska Direkcija težko pogrešala.

Kočevske novice.

1. december so tudi letos uradi in Slovenci prav lepo proslavili. Iz uradnih in slovenskih hiš so vihrale državne zastave, razobešene deloma že na predvečer. Gospod dekan je opravil v župni cerkvi kratko pobožnost ob navzočnosti učencev ljudskih in srednjih šol, zastopnikov oblasti, šol in številnih slovenskih starišev. V Marijinem Domu in na osnovni šoli je deca nato z raznimi deklamacijami in petjem, a srednješolska mladina z lepo akademijo v patrijotičnem duhu proslavila ta dan. Akademijo je otvoril gospod direktor državne realne gimnazije Anton Bugar z zanimivim in stvarno dobro zasnovanim govorom o zgodovini in pomenu državne realne gimnazije v Kočevju. Nadaljne točke so bile petje pod vztrajnim vodstvom prof. Sivca, ki je vstvaril lep moški in mešan zbor, deklamacije in govori. Kot posebno interesanten je zabeležiti govor osmošolca Svetozarja Hribarja o pomenu 1. decembra, ki je številnim navzočim gostom odkril nad vse interesantno perspektivo, iz katere motri sedanja srednješolska mladina razvoj in stanje našega naroda pred prvim in po prvem decembru 1918. Priznati moramo, da smo bili nad resnimi pogledi, resno presojo in zdravim patrijotičnim zanosom prav prijetno presenečeni. Opaža se, da dorasča v naših srednješolcih zdrava, zopet duševno polnokrvna mladina, ki je povojni duh že prebolela. To nam je v največje jamstvo velike bodočnosti našega naroda.

Tako v cerkvi kot pri srednješolski akademiji smo opazili gospode sreskega poglavarja vladnega svetnika Fr. Logerja, sodnega predstojnika svetnika Jermana, mestnega župana Dr. Sajovica, dekana Ferd. Erkerja, komandanta žandarmerijske čete kapetana Džordjevića itd., stariše in številne prijatelje naše mladine.

Prireditve srednješolcev je sijajno posvedočila, da se naša srednješolska mladina nahaja v odličnih odgojitelskih rokah.

Seja občinskega odbora Kočevje se vrši v pondeljek dne 12. decembra t. l. ob 8. uri zvečer. Sklepalo se bo o proračunu za leto 1928.

Stanovanjsko akcijo v Kočevju prevzame v roke posebna Stavbna zadruga z omejenim jamstvom. Davčni upravitelj g. Zdravko Štolfa, ki se že dalj časa peča s

to idejo, je dne 4. decembra poskusil s sestankom interesentov, da vidi, če jih je toliko, da bi se ustanovila resna firma. Njegov poskus je prav lepo uspel. Prišlo je okoli petdeset mož, med njimi skoro polovico interesentov. Gospod Štolfa je razložil pomen in namen sestanka ter pozval navzoče, naj bi se izrazili o njegovi ideji, to je, da bi se ustanovila potrebna stavbna zadruga kot so e take že v drugih mestih, ki bi zbrala vse interese pod omejenim jamstvom pod en klobuk ter bi ona vodila zidavo in preskrbo kreditov ter potrebnega za vse interese. Na ta poziv se je oglasil k besedi mestni župan Dr. Sajovic, ki je imenom občine to privatno inicijativo toplo pozdravil in je obljubil širokogrudno pomoč občine. Izza njega je pozdravil to idejo imenom Kočevarjev Dr. Hans Arko s pristavkom, da so Kočevarji za to, da stanovanjsko akcijo Premoženjska uprava mesta Kočevja krepko podpre. Konečno se je oglasil še oblastni poslanec Al. Peterlin, ki je obljubil posredovanje za pomoč pri Oblastnem odboru in pri ministerstvu za socialno politiko. Z ozirom na te izjave je blizu 40 navzočih izvršilo prostovoljni prispevek po 10 Din Pripravljalnemu odboru, z g. Štolfo na čelu, za ustanovne stroške Stavbene zadruge, da se ista po soglasni želji čimprej protokolira in začne s svojim delovanjem. — S tem bo to vprašanje, ki so ga nekateri nezreli elementi jeli prenašati na politično polje, iz politike izločeno, kar je iskreno pozdraviti. Tvorilo bo le še kreditno in finančno vprašanje.

Kot čujemo, se v intimnih nemških krogih tej akciji ne prisoja posebne resnosti.

„Gottscheer Kalender“ za l. 1928 je zopet izšel. Uredil ga je „der Pfarrer in Nesselthal“. Tiskan je v Celei v Celju. O naši d i n a s t i j i, kot je po koledarjih običajno, zopet ne poroča ničesar, o naši državi, ki daje zaščito in kruh tudi gospodu Pfarrerju in Nesselthal, ne črhne besedice. Pač pa se zopet na dolgo in široko poroča o kočevskih puntarjih in puntarijah proti Francozom. Namen je jasen. Ampak tudi precej — naiven. Zahteva, da nemškim otrokom le nemška imena ter jih v posebnem seznamu navaja, češ, da „mora biti čisto nemško ime več en opomin in posvetilo darilo otrokom, da se otrok, kadarkoli sliši ali zapiše svoje nemško ime, spomni, da je sin velikega nemškega naroda, kateremu pripada v življenju in smrti“. Torej proč z Janezi, Antoni, Franci itd. ampak le Siegfriedi, Siegberti, Siegmundi itd. smejo odslej biti Kočevarji. Vpraša se le, ali še 5% nemške krvi v naših Kočevarjih, ki jih njih iz pangermanskih in sūdmarkovskih šol izišla polinteligenca hoče s silo imeti za — čistokrvne Nemce. Nič ne pomaga; tekom petih stoletij so Kočevarji z mešanjem krvi postali pri nas ravno tako povprečni kranjski Janezi kot so njih sosedje po bližnjih slovenskih hribovskih vaseh, pa čeprav so si vsled odrezanosti od sveta ohranili kakih pet

Zadružna gospodarska banka d. d., Ljubljana

podružnica KOČEVJE, Ljubljanska cesta.

Centrala Ljubljana.

Delniška glavnica in rezerve: nad 16.000.000 Din.

Vloge: nad 250.000.000 Din.

Promet: nad 11.000.000.000 Din.

Nakup in prodaja valut in deviz po dnevnem kurzu.

Nakazila v tu- in inozemstvo najhitreje in najceneje.

Vloge na tekoči račun in na hranilne knjižice proti ugodnemu obrestovanju.

Podružnice: Celje, Djakovo, Kočevje, Maribor, Novisad, Sarajevo, Sombor, Split, Sibenik.

Ekspozitura: Bled.

Menični eskont. Lombardiranje vrednostnih papirjev.

Kulantna provedba vseh bančnih poslov.

dijalektov, o katerih pravi Nemec misli, ko jih sliši, da čuje — rumunščino ali neki drug tudi rumunščini precej podoben jezik. Kdor se spozna na etnologijo, mora priznati, da v naših sicer vrlih Kočevjih ni niti toliko nemške krvi ali značaja kot v naših trdno slovenskih Gorenjcih iz okolice Škofjeloke ali Kranja ali Radovljice. Ko so bili nasilno pripeljani v te naše kraje predniki današnjih Kočevjarjev — kakih 300 rodbin — so našli te kraje že naseljene; Ložine, Staracerkev s Slovensko vasjo, Starilog, Hočevje ali Kočevje (hostal), Laze, Hojnik (= Onek), Koprivnik, Morava, Reka, Gotenica, Borovec itd. in imena trate, rebri, Rečica, Reka itd. svedoč o tem. Še celo javnopravne organizacije slovenskega izraza: Supan (= župan). Ustanovili so v nezasedenih krajih nove res kočevske vasi: Geschwedt, Koflern, Kummerdorf, Verderb, Verdreng, Altbacher, Pockstein, Reintal, Reichenau, Römergrund, Lichtenbach — to so prave nemške naselbine. Med to mešanico so prišli hrvaški in slovenski novi doseljenci — Jaklič, Muhič, Mihič, Novaki dovolj svedočijo o tem. Vse to se je z ženitvami itd. tekom stoletij pomešalo, pa ne samo na tkzv. Kočevskem, ampak tudi po pravih slovenskih vaseh tja do Čabra, še preko Črnomlja in Žužemberka tja do Novega mesta in čez Ribnico. Tu ni nič vzvišenega ali pangermanskega; vsa ta ljudska mešanica proizvaja pristne dolenjske kranjske Janeze precej enotnega tipa, pa naj govore šumečo kočevščino ali mehko dolenjščino. Zato koledarji v takem tonu kot je sestavljen „Gottscheer Kalender“, učinkuje smešno; razodevajo še nekako bolezen, ki bi ji dejali „sagrisenost cotschewarica megalomanica“. Et schaid loidig! Življenje gre prek vsega.

Ustavitev dela na kočevskem premogokopu je silno težko zadela naše delavstvo, ki ob številni družini nima nobenih prihrankov, ampak komaj za sproti. Ako se spor med prometnim ministerstvom kot odjemalcem ter Trboveljsko kot dobaviteljem premoga naskoro ne reši, utegne priti do težkih posledic po delavskih družinah. In to baš za praznike. Organizirana samopomoč utegne za nekaj dni pomagati, toda le za nekaj dni in le nekaterim morda najbolj prizadetim.

Razmerje med novo se snujočo Stavbeno zadrugo in mestno je aktualna snov interesentov in meščanov. Kot znano, je mestna občina v svoji seji dne 25. junija t. l. sklenila sezidati razun magistratnega poslopja tudi pet eno- do dverodbinskih stanovanjskih hiš. Mestni župan Dr. Sajovic se je pred kratkim na nekem sestanku izjavil, da se je to nameravalo finančno izpeljati tako, da bi bila občina oskrbela petim interesentom le svet po znižani ceni, poskrbela z garancijo za kredit in nizke obresti, sezidala vsako hišo v sporazumu z vsakim interesentom ter mu nato hišo izročila v last ob istočasni vknjižbi zastavne pravice v korist upnika in soganaricije občine in vknjižbi predkupne pravice v korist občine ali od občine navedenega interesenta. Občina bi si bila do izplačila kupnine pridržala pogodbeno v toliko nadzorovalno pravico, da se hiša ne zanemari ali žnjo v javno škodo ne špekulira, sicer bi pa lastnik žnjo v vsakem oziru prosto razpolagal. Odplačeval bi vsak kar najnižjo obrestno mero in ono amortizacijsko kvoto na posojeno hipoteko, ki bi jo po svojih gmotnih prilikah zmogel. — Tako dosedanji mestni župan. Ker bi ta način zidave občine in davkoplačevalcev faktično prav nič ne obremenil, interesentom pa le oskrbel hiše, je ta načrt iskreno pozdraviti. Z ustanovitvijo Stavbne zadruge smatrajo nekateri, da je ta skrb občini odvzeta in da naj bi občina v primerni, a vendarle ne preveč občutljivi obliki podprla le Stavbno zadrugo.

Dopisi.

Dolenjaves pri Ribnici. Za razpisane občinske volitve sta bili za našo obširno občino vloženi dve listi. Eno je sestavil naš župnik posl. Škulj s samim seboj kot nosilcem ter jo krstil za listo SLS. Drugo, gospodarsko, so sestavili neodvisni in pametni gospodarji v naši občini, ki imajo dosedanjega gospodarjenja v občini že dovolj. Njih mišljenje je, da so tudi v dolenjevaški občini gospodarji že toliko dozoreli, da lahko brez vsiljenega jerobstva boljše vodijo občino kot pa se jo je doslej vodilo. So mišljenja, da kdor plačuje, naj tudi gospodari, ne pa da bi plačevalci imeli pravico samo pokimati temu, kar se nekemu gospodu zazdi, da zanj ni slabo. In tako se je sestavila res prava Gospodarska kandidatna lista za našo občino. Gospodu, ki stanuje v našem župnišču, je napravila ta lista veliko skrb. Posebno še, ker so vsi podpisniki in somišljeniki te liste soglasno postavili za nosilca uglednega in marljivega posestnika in trgovca iz Dolenjevasi gospoda Vinka Merharja, čigar ugledna hiša je dala tekom rodov že več županov in občinskih svetovalcev naši občini. In tako sta si stala nasproti Škulj in Vinko Merhar, vsak kot nosilec posebne liste in posebnih interesov. Resno se je računalo s tem, da dobi lista gosp. Vinka Merharja večino. To bi bila seveda huda blamaža za gospoda poslanca v njegovi lastni občini. Stikal je vsled tega za podpisniki gospodarske liste in srečno enega odkril, ki je analfabet in je vsled tega naredil le križec. Podpisnik, ki mora po zakonu poleg njegovega imena postaviti tudi svoj podpis z dodatkom, da ga je on podpisal, je prezrl to storiti. Takoj se je vzelo tega analfabeta v delo; pod primerim podukom je izjavil, da ni dal nikomur dovoljenja za njegov podpis, nato se je pa le spomnil in povedal, kako je bilo. Gospod

poslanec so hitro pritekli na sresko poglavarstvo v Kočevje ter zahtevali, da se vsled tega analfabeta lista svobodnih gospodarjev naše občine razveljavi, češ, da zakon tako zahteva, oni pa da so v vladi. No in sresko poglavarstvo je tej želji našega gospoda župnika in poslanca ustreglo ter razveljavilo listo lahko rečemo nadpolovične večine posestnikov v občini. Naš gospod poslanec si s tem činom sigurno niso pridobili večje veljave v občini, pa če so prav na ta način zmagali zaenkrat nad nami; pride še čas, in ta najbrže ni več daleč, ko bomo mi to zmago našemu poslancu lahko vrnili s kroglicami v rokah. Takrat pa ne bo prav nič pomagalo sedenje za škrinjico, osorno gledanje in natezanje ušes, kam je padla. Metali jih bomo vidoma in nalašč tako, da si dosedanji naš gospod poslanec ne bodo prav nič rabili nadmerno porabljeni oči in ušesa pa bodo vendar točno vedeli, koliko je bila ura. Vsaka stvar ima svoje meje in tako tudi naše potrpljenje. Da bi še v naši občini ne mogli gospodariti in to radi takih „napak“, je pa že nekoliko preveč. Zato smo se tudi pritožili na Velikega župana in smo radovedni na rešitev. To tem bolj, ker je bila iz podobnega razloga v Ribnici razveljavljena kandidatska lista SLS gospodu dekanu Skubicu, a v Sodržičici ravnotako kar dve listi SLS. In če se ne motimo mora biti tudi v Kočevju iz istega ali še nekoliko hujšega razloga razveljavljena nemška in SLSarska lista. Gospod poslanec Škulj so torej razveljavljanje gornjih SLSarskih list temeljito podprli.

20 posestev

različnih velikosti in različnih cen v kočevskem okraju na prodaj. Vprašati upravo tega lista.

Izdajatelj: Za Okrožni Odbor Narodne Radikalne Stranke Ljubljana-Novomesto: Dr. Ivan Sajovic, Kočevje. Urednik: Ferdo Jonke, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

ZOBNI ATELJE BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrdke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

DIJAŠKI DOM KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagoškim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. — Radiokonzerti. — Nizke cene.

STEVILLO MEST OMEJENO NA 100 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak dan od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. julija 1926:
Din 20,836.000.—

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%